

Intervjuunderlag till seminarieuppgift nr 2 "Svenska folkbiblioteksminnen".

Intervjuare: Ulla Andersson II g

Berättare: Edith Andersson

E: Jag är född i Kiruna 1912 men mina föräldrar kom 1918 till Örträsk. Det är en liten socken i södra Lappland. Jag är äldst bland sex syskon. Vi hade naturligtvis inte mycket böcker. Jag minns att vi hade Frödings samlade i ett ljusblått band. Så att när jag började skolan var jag naturligtvis trägen gäst i biblioteket.

U: Biblioteket låg det i skolan?

E: Ja, det gjorde det. Det hade funnits ett s. k. sockenbibliotek ända sedan 1884 och antagligen var dom böckerna inrymda i en utav skolsalarna. Vi var väl inte så intresserade av dom där vuxenböckerna som mest bestod utav religiösa litteratur. Där fanns Martin Luther och andra religiösa författare. Men vi läste förstås Sagabiblioteket. Barnbiblioteket Saga hade dom och innan dess förekom också en hel del barnböcker. Det förekom inga restriktioner; man fick låna vad man ville och det var öppna hyllor, inte låsta.

U: Läste dina föräldrar mycket?

E: Jag tror inte att dom läste mycket, jag har ingen känsla av att dom gick på biblioteket. Jag minns inte att dom gjorde det. Jag tror att vi lånade åt mamma ibland. Vi lånade åt henne. Där fanns t. ex. Fredrika Bremer, där fanns Emilie Flygare-Carlén, där fanns Björnstjerne Björnsons "Fortaellinger" på svenska.

U: Som ni också läste då som barn?

E: Ja naturligtvis. Vi var naturligtvis sugna på att läsa. Det fanns inte så mycket. Man fick låna en bok i taget, en bok varje lördag och det var naturligtvis högtidsstunder.

U: Det var öppet på lördagarna då bara?

E: Ja, Det var förstås öppet då strax innan man skulle gå hem, då var det öppet för skolbarn och jag vet inte när det var öppet för vuxna. Men om man nu tar tag i journalsarna så ser man ju att folk har lånat böcker ända sedan

1890, dom står uppskrivna där. Det kostade 5 öre per bok att låna.

U: Det var mycket det på den tiden.

E: Ja, Det var det och om man skulle ha den en längre tid kunde det ju bli 50 öre ibland och ännu mera kanske. Och folk gick långa vägar för att låna. Somliga människor alltså. Det finns ju vissa namn som återkommer ofta och jag vet att dom bor långt ifrån.

U: Jaha, så det fanns ett stort behov då?

E: Det fanns ett stort behov faktiskt. Det konstiga är nästan att det är så många män som lånar. Kanske att kvinnorna inte hade tid.

U: Vilka var det som lånade då? Kan du sluta dig till när du tittar i den här journalen där alla står uppskrivna vad det var för grupper som lånade?

E: Det går inte. Alla var ju bönder och skegsarbetare, det var väl dom flesta och det var nog ingen skillnad på det. Om man tänker på att det var kommunalmän förekommer dom ju men inte mera än andra.

U: Om vi går tillbaka till hemmet, vad hade din pappa för yrke?

E: Han var handlande. Han hade en liten affär i Örträsk.

U: Hade ni några dagstidningar?

E: Ja, det hade vi, vi hade ju Stockholmstidningen på den tiden, om vi säger omkring 1930 kanske och två lokaltidningar, både Umebladet och Västerbottens Kuriren. Mamma tror jag prenumererade på Husmodern och varje lördag gick vi och köpte Allers hos en bagare då vi ändå köpte limpan.

U: Limpan och Allers!

E: Limpan och Allers!

U: Men dina föräldrar läste alltså inte så mycket?

E: Nej. Mamma var mycket intresserad egentligen och kanske pappa också men dom hade väl inte tid. Pappa var intresserad av historia, men hade väl inte tid att läsa. Mamma hade sådana här 1-kronas romaner "Quo vadis" &c. ex. och en del utav Runa, minns jag.

U: Hur var det bland kamraterna - läste dom mycket?

E: Det tror jag inte. Jag har en känsla av att det var väldigt lite. Dom klippte ut följetonger ur tidningar som vi sen lånade mellan varann.

U: Det var alltså ur dagstidningar?

E: Ja, det kan hända att det var ur dagstidningar. Det förekom ju i en del stora stockholmstidningar på den tiden att det var följetonger.

Men jag tror att det var någonting annat som jag någon gång fick låna av någon kamrat, nån förfärlig berättelse som tog lång tid att läsa innan dom fick varann på slutet. Men biblioteket det var vår skattkammare det. Jag har för mig nu att det var ett ganska bra bibliotek. Där fanns en hel del historia och en hel del riktig skönlitteratur. Har jag sagt Emilie Flygare-Carlén? och "Fältskärens berättelser" t. ex. läste vi flera gånger. Vi läste den varje år nån gång under några år och det var ju en spännande sak som barn tyckte om.

U: Du kom till biblioteket via skolan alltså?

E: Ja, jag kom till biblioteket via skolan.

U: Och det låg i skolhuset?

E: Ja, det var en utav skolsalarna. Kanske att det var slutna hyllor ett tag, jag har en känsla av det, men mesta tiden var det öppet och inga restriktioner alls - man fick låna vad man ville, men bara en bok varje gång. Och naturligtvis kostade det ingenting. Det gjorde det tydligen förr i världen då det kostade 5 öre, men för oss barn och kanske inte heller för vuxna kostade det på den tiden någonting. Det var i alla fall på 20-talet som jag började låna böcker.

U: Bokbeståndet då, det som fanns där, hur fick man tag i det? Köpte man alltihop då eller?

E: Ja, det kan jag inte säga. Det började 1884 och det står inte i katalogen hur dessa böcker hade kommit till.

U: Vi tittar alltså i gamla förvärvsjournaler nu.

E: Ja, vi gör det. Men somliga blev skänkta t. ex. Vadström: "Ur folkens häfder" och Vadström: "Land och folk" skänktes av kyrkoherde Westerlund. Jag antar att det är han också som har skrivit journalen. Mycket snyggt och fint skriven och ordentligt skriven. Han har också skänkt Svartengren: "Fridsrösten", Sjöstedts "Djurvännen". Men sedan blev det så att man ser att dom har fått böcker från olika bokförlag. Jag skulle tro att vederbörande skrev och tiggde böcker. Det var många. Otto Funcke: "Kamp och frid", "Trons värld", "St. Paulus", "Förvandlingen", "Vill du blifva helbregda?", "Krisliga frågetecken" och så vidare.

U: Det var alltså mest religiös litteratur som dom fick?

E: Ja, och sen skänkt av Herstedt & Söner: "Läening för folket", Beskow: "Reseminnen", Velanders: "Geografi". Skänkta av Albert Bonnier: August Blanche: "Bilder ur verkligheten", "Taflor", Starbäck: "Läsebok i svensk historia", Lindholm: "Lappbönder".

U: Så man fick en hel del från förlag?

E: Ja, man fick en hel del tydligen från bokförlag. Dom tyckte väl att det var en liten lappmarkssocken, att dom skulle hjälpa till att sprida ljus där. Men det egentliga bokbeståndet så här långt, till och med 1914, vet jag faktiskt inte hur det kom till. Då hade man fått andra böcker, t. ex. Charles Dickens' "Lilla Nelly" och "Tyska folksagor" och "Prinsen och tiggargossen" och "Bröderna Grimms sagor". Det var ändå inte Sagabiblioteket, det var innan Sagabiblioteket kom till. För det kom till ... Det fick vi hit till Örträsk 1921. Då står det: Saga nr 1: ^{Fredriks} Prithiof Berg. Och vi fick tydligen alla dom böckerna till biblioteket, alla Sagas böcker. Och det var ju en skatt både för unga och gamla, särskilt för unga förstås.

U: Hur mycket kunde man själv påverka urvalet? Det kunde man kanske inte?

E: Som barn nej?

U: Ja, eller folk på den tiden?

E: Det tror jag inte, det tror jag inte alls.

U: Man fick nöja sig med det som fanns?

E: Jaddå, och jag tror att dom var ganska ...

U: Restriktiva?

E: Nej, jag tror att dom köpte in det som tyckte att barn skulle ha. Det här Sagabiblioteket var ju mest för barn förstås. Och sen kom ju nåt, som sagt var, "Vardagslivets hjältar" t. ex., och det hörde ju inte till Sagabiblioteket, Runebergs samlade skrifter ...

U: Vem var bibliotekarie då på den tiden? Var det lärarna?

E: Det var lärarna. Det kanske var lite olika naturligtvis, men det var alltid lärarna. Nån utav dom. Vi hade ju tre lärare och det var alltid nån utav mellanstadielärarna som bytte av varann kanske, till och med.

U: Men du sa att prästen hade skrivit dom här journalerna?

E: Allra första tiden då var det prästen, den där som kom till 1884 det var säkert kyrkoherden i församlingen, och då vet jag inte ens om det var i skolan eller om det var på pastorsexpeditionen. Det vet jag inte. Det hade faktiskt ganska stor betydelse, biblioteket i forna dagar. Kanske mera än nu. Trots att TV väl har gjort att man liksom kommer på vissa böcker sen man har sett ett TV-program, så tror jag att biblioteken i forna dagar hade större betydelse, relativt sett, än det har nu.

U: För folkbildning då eller ..?

E: Ja, folkbildning och underhållning. Det var inte så mycket att göra. Om jag nu tittar på dom där namnen som jag känner igen så var det vanliga människor som hade ett hårt liv, strävsamt arbete så ser man ju att dom ändå har gått på bibliotek upprepade gånger. Jag har en känsla av att nu är den gruppen som går till bibliotek mycket mindre, det är mycket färre som går dit. Det finns ju alltid dom som är intresserade och dom kommer hemskt ofta men den gruppen är väldigt liten, tycker jag.

U: Så du tycker att det var en förhållandevis stor grupp i Örträsk, i den här lilla bondbyn, som utnyttjade det där lilla biblioteket?

E: Ja, det tycker jag faktiskt. Särskilt om man ser på det där allra äldsta kan man ju inte riktigt förstå, då det också kostade pengar att låna, att dom ändå gick och gick långa vägar för att låna.

U: Då förstår man att det var betydelsefullt?

E: Ja, det måste det ha varit. Jag kom tillbaka till Örträsk igen sedan jag hade varit på andra ställen, 1947 som lärarinna där och jag blev vald av biblioteksstyrelsen till bibliotekarie 1948 på våren. Och sen var jag bibliotekarie i Örträsk till 1968 när vi flyttade till Lycksele. Då inkorporerades Örträsk socken med Lycksele kommun. Så att Örträsk är inte längre självständig kommun utan gick upp i Lycksele. Och biblioteksstyrelsen försvann tydligen också, kanske den heter kulturnämnden eller nånting sånt numera, för jag hittar inte nånting från protokoll senare än 1960. Och det hette väl sockenbiblioteket först ... 1947 hade Umeå statsbibliotek erbjudit Örträsk folkbibliotek "som gåva från försvarsstaben erhålla 500 volymer" under förutsättning att kommunen förband sig att anskaffa lokaler "samt årligen anslå en summa av 400 kr. till bibliotekets underhåll." - Detta gick kommunen med på och då kallades det senare ... folkbibliotek. De böcker vi fick ifrån försvarsstaben omfattade 500 inbundna, väl bibehållna volymer ...

U: Står det "väl bibehållna" i den där?

E: Jajamän. 150 facklitteratur och 150 volymer svensk skönlitteratur och 200 volymer översättningar "till ett omfång av ungefär 15-20 hyllmeter och ett beräknat värde av minst 3000 kr." Det var kyrkoherden som var ordförande i biblioteksstyrelsen och han framhöll då att han ville att det skulle skaffas mer religiös litteratur "som nu i det närmaste saknas" och dels även att "den verkligt klassiska svenska och utländska litteraturen" skulle bli bättre tillgänglig "samt att litteratur spec. lämpad för övergångsårens ungdom" så småningom skulle anskaffas. Och då beslöts det att biblioteket skulle kallas Örträsk sockenbibliotek, "ha sitt säte" i Örträsk kyrkby med en filial

i Västra Örträsk och att bokbeståndet skulle fördelas lika mellan Örträsk och Västra Örträsk. I början var arvodet 50 kronor för bibliotekarien per år men det var bara en timmes öppettid i veckan, på lördag. Böckerna skulle "utlånas kostnadsfritt under en tid av 2 veckor, men att därefter skall erläggas en avgift av 10 öre per bok och vecka, samt att de böcker som äro särskilt begärliga skulle cirkulera mellan Örträsk och Västra Örträsk" och att hela bokbeståndet efter något år skulle bytas ut.

U: Men jag har för mig att jag sett någonstans att det fanns ute i skogskojorna också böcker.

E: Ja, men det kom senare det. Det där var 1947 och då var staten: utgifterna var inventarier och lokalhyra: 200 kronor, arvode till bibliotekarierna - alltså Örträsk och Västra Örträsk - tillsammans: 100 kronor, trycksaker och porto: 20 kronor, inköp av böcker: 80 kronor, beräknad behållning: 400 kronor. Inkomster var kommunala bidrag: 400 kronor och statsbidrag: 400 kronor - tillsammans 800 kronor.

Sen kom så småningom det där utlevade bokförrådet och då "genomgicks detsamma och kontrollerades att endast en volym i förteckningen saknades" från försvarsstaben. "Böckerna stämplades med ägarens namn: 'Örträsk sockenbibliotek' i försättsbladet, på sidan 100 samt i snittet, uppdelades i olika kategorier samt fördelades så rättvist som möjligt mellan Örträsk och filialen i Västra Örträsk, till vilken avdelades 249 böcker". Det var noga! "Sedan nu även bekhyllor och övrig materiel, som var nödvändiga för utlåningen, anskaffats, beslöts ordna böckerna i sina resp. hyllor och att biblioteket såväl i Örträsk som Västra Örträsk skulle hållas öppet fr. o. m. följande dag, lördagen den 22 februari". Detta var 1947.

U: Det var då du nyss hade kommit dit?

E: Nej, då var jag inte alls där. Det var 1948 som jag blev ... 1948 den 22/1 blev jag bibliotekarie. Sen fick vi vandringsbibliotek från Umeå centralbibliotek. Antagligen så begärde vi att få det och det placerades i vardera Örträsk, Västra Örträsk och Långsele. "Då dessa bibliotek nu måste återsändas vid slutet av månaden", beslöts anhålla om att vi skulle få ha dessa lådor längre tid än en månad, till 4 månader i stället. Det fick vi.

U: Var kom dom böckerna ifrån?

E: Dem kom från Umeå centralbibliotek, numera ..? Vad heter det nu?

U: Länsbibliotek?

E: Ja. ----- Och så skulle man så småningom ... "Därtill skulle man även anhålla om att" få en fjärde låda som skulle till Vargträsk by, en annan liten by i Örträsk socken.

Och jag ser i det här protokollet att man skulle "med tacksamhet mottaga en gåva av 47 band från Örträsk skolbibliotek". Det hette tydligen nu skolbibliotek, det där som förut hade varit införlivat i sockenbiblioteket. Nu hade dom delat på det under tiden där sen jag gick i skolan och tills jag kom tillbaka. Så att nu gav dom bort till sockenbiblioteket, som alltså egentligen skulle vara för vuxna, 47 stycken band som dom antagligen tyckte var bättre, passade bättre i vuxenbiblioteket.

U: Var det åtskilt hela tiden sen då, skol- och folkbibliotek?

E: Ja, det var det. Från -47. ~~Sedan~~ 1948 hade det inkommit förslag ifrån stadsbiblioteket i Umeå, att det vore önskvärt att man i varje socken skulle kunna sammanföra "ev. förefintliga specialbibliotek till ett huvudbibliotek", och det framhölls att det skulle kunna innebära många fördelar för alla parter. ABF hade kommit in med anhållan om att få bidrag från kommunen för sin verksamhet, men eftersom kommunen var fattig så tyckte dom att ABF skulle kunna få lite grann av vårt anslag, utav bibliotekets anslag, men i stället kom nu Helmer med det där förslaget att man skulle sammanslå ABF-biblioteket med sockenbiblioteket. Och det gick ABF tydligen med på, men dom ville ha en ABF-medlem i styrelsen, biblioteksstyrelsen, och dom skulle också kunna se till att dom fick dom böcker dom ville ha med i det där biblioteket givetvis senare. "Vidare skulle man undvika att t. ex. samma böcker" - ja, det var bra för alla parter att man fick ett bibliotek, för att det kunde ju, om man hade flera små bibliotek, vara samma böcker som då inköptes på flera håll. Det blev billigare då att köpa en bok, och alla kunde låna dom på samma ställe,

U: Så det fanns ett ABF-bibliotek i Örträsk, men det var det enda specialbiblioteket?

E; Jag vet inte av nåt annat.

U: IOGT hade ingenting?

E: Nej, det hade funnits såna här NTO-förening nån gång, men jag vet inte om dom hann skaffa några böcker, det vet jag inte. Det var ABF-biblioteket, det var det enda bibliotek som då införlivades med sockenbiblioteket.

U: Men har du nåt minne av det biblioteket?

E: ABF?

U: Ja.

E: Nej, jag vet inte var det fanns.

U: Och hur man lånade där?

E: Nej, det vet jag inte. Antagligen var det i det som vi kallade "Ut i Fälla", en bit ifrån centrum. Men eftersom jag var väl för ung då jag då jag som barn var hemma och senare så blev ju det här ganska snart sen jag kom hem till byn,

så jag har inget minne av det biblioteket som ett ensamt bibliotek, förresten var det kanske bara för medlemmar. Det var det antagligen. Det var väl ett folkrörelsebibliotek, helt enkelt.

1948 var de första sonderingarna angående om att ABF skulle sammanslås med sockenbiblioteket, men inte förrän 1951 blev det bestämt. Och då fick vi reda på vad dom hade att komma med. Dom hade 309 band + 109 volymer som ännu ej införlivats med ABF-biblioteket, tillsammans 418 volymer, "samtliga väl bibehållna", står det i protokolls-boken. Och efter överläggning beslöts då, att ABF med tacksamhet skulle mottaga erbjudandet samt att man snarast möjligt skulle verkställa sammanslagningen och att därvid skulle man "tillse att bokbeståndet fördelas lika mellan Örträsk och Västra Örträsk, att ett grenbibliotek med skåp insattes i Långsele" - en annan liten by - samt "att ABF:s skåp skulle användas till dess ..." man fick ett bättre skåp, tydligen. Dessutom skulle man placera böcker i skogskojor. Man skulle göra en förfrågan hos en kronojägare Jonsson och en faktor, också Jonsson, för att se vilka skogskojor som skulle vilja ha boklådor för utlåning.

U: För skogsarbetare som låg ute i skogen en längre tid då?

E: Javisst, dom kunde vara ute flera veckor och tyckte naturligtvis det var roligt med böcker att låa och läsa.

U: Arbetsplatsutlåning?!

E: Just det!

U: Biblioteksstyrelsen då, var du ledamot av den som bibliotekarie?

E: I början var jag inte det, utan så småningom blev jag ledamot utav biblioteksstyrelsen. Men i början var jag bara med på sammanträdena som expert eller nånting sånt vad det gällde att föreslå bokval, inköp av böcker. Men jag var inte ledamot. Men så småningom blev jag det. Kyrkoherden i församlingen var ordförande, det hade han varit hela tiden, och sen var det en lärare, en fabrikör och en ledamot av förutvarande ABF.

U: Hur var det med anslag från kommunen och så? Fick ni generösa bidrag?

E: Det var inte så stora anslag. Jag ser i protokollet från 1953 att det upplästes en översikt av folkbiblioteken i hela Västerbottens län 1952 och -53. Och av denna översikt framgick det att kommunala bidrag var större på många håll än i Örträsk, både i förhållande till invånarantalet och skatteunderlaget. Och eftersom dom nu i biblioteket hade så lite pengar så ingick vi med en skrivelse till Mo & Domsjö om att få ett litet bidrag därför att dom fick dessa boklådor som vi förut har talat om. Mo & Domsjö's arbetare fick ju då låna och biblioteket höll dom med lektyr, så att säga. Och dessutom var det så att man skulle försöka uppta värdet av de kostnadsfria lokalerna

som kommunen höll, till ett högre värde, så att man skulle få statsbidragen lite större. För man fick statsbidrag i förhållande till det kommunala bidraget. Sen skulle vi också till kommunfullmäktige komma in med en skrivelse, och att försöka få mera pengar till biblioteket eftersom penningvärdet hade försämrats, och eftersom vi i Örträsk, i jämförelse med andra kommuner, låg lite lågt.

U: Du sa att du föreslog bokinköp. Var det alltså biblioteksstyrelsen som bestämde vad som skulle köpas in?

E: Ja, det var det. Och då fick naturligtvis alla säga vad dom tyckte och man kunde ju gå efter recensioner och så där. I början så tog vi böcker i från bokhandlare, i bland, ser jag här i protokollsboken, från Björk & Börjessons antikvariat och till slut blev det väl Bibliotekstjänst i Lund som levererade dom flesta böckerna.

U: Då fick ni såna här sambindningslistor?

E: Ja.

U: Dom som satt i biblioteksstyrelsen, var dom intresserade av biblioteket och läste dom böcker själva?

E: Ja, jag tror det faktiskt. Kyrkoherden var ju en eldsjäl på många sätt och vis och han var intresserad av böcker - kanske mest religiös litteratur - men förstod böckernas värde ur folkbildningssynpunkt. Och sen hade vi en annan folkskollärare i biblioteksstyrelsen som själv läste väldigt mycket. Han lånade böcker från biblioteket men han hade själv en stor boksamling. Och - jag tror det - även han som var från ABF var naturligtvis intresserad, på sitt sätt, utav den sortens litteratur som dom hade haft också. Så det tror jag nog man kan säga, att det var kanske folk som var mer intresserade av böcker än folk i allmänhet var.

U: Kommer du sen ihåg hur andan var i biblioteket sen när du var bibliotekarie? Vad folk ville läsa och vad dom hade för önskemål?

E: Jag vet inte riktigt. Jag tror att dom var nöjda med som vi hade det, och det är klart att det var väl några som kom jämt och lånade och många, många som inte kom alls. Det där man har en känsla av, att man gick långa vägar och att det var många som lånade böcker, den tiden var redan då förbi. Det som jag berättat om förut, när det kostade 5 öre, det var ju början på 1900-talet, den tiden, har jag en känsla av att folk ändå gjorde sig omak för böckernas skull. Och det kunde ju bero på att dom inte alls hade nånting tryckt hemma och att den tiden liksom var förbi nu; man hade ju både tidningar och kanske lite böcker var och en i sitt hem. Och naturligtvis när TV kom så blev ju det kanske en liten nedgång, åtminstone i början då folk hellre satt och tittade på TV än läste böcker. Men, som sagt var, det kan

ju hända att TV också gör att många blir intresserade av de böcker som man ser om i TV.

U: Kommer du ihåg om folk hade speciella önskemål om speciella titlar som du fick beställa hem?

E: Ja, det kunde nog hända att dom hörde talas om nån bok och frågade om man inte kunde ta hem det på biblioteket.

U: Från Umeå då eller?

E: Ja ibland, eller från Bjurholm, om det gick för sig. Och barn - jag var ju också skolbibliotekarie, den tiden då vi hade skilda lokaler för det kade vi under ungefär 5 år. Då var sockenbiblioteket stationerat på en helt annan plats och skolbiblioteket fortfarande i skolan. Då märker man ju det att barn upp till ungefär 11 år, och det gör dom väl än, lånar kolossalt mycket. Men man kan undra vad det är som gör att dom sen nästan helt och hållet slutar, dom allra flesta. Den tendensen såg jag tills 1968 då jag slutade, att större barn, 13-14-åringar redan, slutade läsa böcker och inandess hade dom ju varit bokslukare rent av. Man kan undra vad det beror på.

U: Kommer du ihåg, som bibliotekarie, vad folk lånade?

E: Det är klart, det kom väl in en del som ville ha Sigge Stark - vi hade inte så mycket sånt; vi hade kanske ingen. Ja, annars lånade dom förstås reseskildringar, av Sten Bergman t. ex., deckare, historiska romaner, vanlig skönlitteratur av allehanda slag, inte så mycket lyrik - det gör dom inte nåns stans tror jag.

U: Hade ni några tidskrifter då i biblioteket?

E: Ja, vi hade en särskild tidskriftshylla. Jag minns inte precis vad vi hade där, men BIM kommer jag ihåg, RLF-tidningen, Rekordmagasinet för ungdom, BBL och en slags östtysk tidning som vi fick, det var väl östtysk propaganda. Ja, det är det jag kommer ihåg.

U: Kommer du ihåg om folk tittade i dem där tidskrifterna?

E: Ja, det gjorde dom. Jag minns att särskilt barn eller ungdom som kom dit ville också låna Rekordmagasinet, och det fick dom.

U: Vilka låntagargrupper hade ni nu fått till biblioteket vid den här tiden? Hade ni t. ex. märkt nån skillnad, du sa förut att det var mest män som lånade?

E: Ja, nu lånade lika många kvinnor som män, kanske t. o. m. med lite övervikt på kvinnorna. Jag skulle tro att det berodde på att det kostade 5 öre förr i världen när man skulle låna böcker. Det var det som gjorde att kvinnorna inte lånade så mycket - åtminstone kunde det vara en orsak. Nu behövde dom ju ingenting betala och då lånade dom lika mycket som männen.

Ja, jag tror faktiskt att biblioteken hade en större betydelse för människorna förr, om man ser det i stort. Och det beror naturligtvis på vi förr i världen inte hade så stora möjligheter att skaffa oss böcker själva. Det var dyrt. Dessutom var det så lite som slogs om oss om intressena; vi hade ju varken radio eller TV för mycket länge sedan och det kan ju vara en orsak. Och skräpkulturen fördärvar ju mycket i våra dagar som den inte hade tillfälle att göra förr - den fanns faktiskt inte - och därför levde folk lugnare och kunde få avkoppling, underhållning och bildning genom böcker på ett annat sätt än dom får nu.

U: Arrangerade biblioteket några andra aktiviteter i sina lokaler?

E: Egentligen inte. Lokalerna kunde användas då och då till studiecirklar, men biblioteket i sig anordnade inte några aktiviteter.